
Notiser

MEDISINSK NYTT

Herpesinfeksjon øker risikoen for hivsmitte

Genital infeksjon med herpes simplex-virus type 2 (HSV-2) øker risikoen for hivsmitte – sannsynligvis pga. lettere tilgang for viruset via infiserte slimhinner. I en longitudinell studie blant homoseksuelle menn i USA har man nå kartlagt denne sammenhengen nærmere (Am J Epidemiol 2006; 164: 733 – 41).

Alle deltakerne ble regelmessig testet for HSV-2 og hiv. Risikoen for hivinfeksjon var økt nesten fire ganger for menn som hadde sex med menn som nylig var infisert med HSV-2. I mindre grad gjaldt dette dem som hadde sex med menn som var smittet lengre tid tilbake. Rådgivning hadde ingen innvirkning på forekomst av hivsmitte eller smitte med HSV-2.

Forfatterne konkluderer med at menn som nylig er smittet med HSV-2 er en viktig risikogruppe for hivinfeksjon.

Sjelden komplikasjon etter fødsel

Ved forstervannsemboli går fostervannet over i morens venøse blodomløp og utløser akutt hypoksi, sjokk og disseminert intravaskulær koagulasjon. Selv om tilstanden er svært sjelden, utgjør den en betydelig andel av årsakene til dødsfall i forbindelse med fødsler i industrialiserte land.

I en epidemiologisk studie fra Canada oppsto forstervannsemboli ved ca. én av 17 000 fødsler (Lancet 2006; 368: 1444 – 8). 14 % av pasientene døde. Tilstanden var signifikant assosiert med flere potensielt utløsende faktorer, bl.a. uterin ruptur, placenta praevia og medikamentelt indusert fødsel. Den siste faktoren økte risikoen for fatal forstervannsemboli 3 – 4 ganger. Selv om den absolutte risikoen er svært lav, bør helsepersonell ta dette med i vurderingen av hvorvidt man skal sette i gang fødselen.

Bedre effekt av raskere behandling?

Tidspunktet for behandlingsstart kan ha innvirkning på den sekundærforebyggende effekten av statiner. En metaanalyse av 13 tidlige randomiserte placebokontrollerte undersøkelser viser at det å begynne med statiner innen 14 dager etter sykehusinnleggelse for akutt hjerte- og karsykdom kan redusere forekomsten av nye tilfeller med omkring 20 % i løpet av de to første årene (Arch Intern Med 2006; 166: 1814 – 21).

På overlevelseskurver ble det vist at effekten begynte først etter omkring fire måneder. Forskerne fant ingen tegn på publikasjonsskjevhet til fordel for studier med positive funn.

Vitamin D-reseptor og diabetes

Ved type 1-diabetes er det en sterk arvelig komponent. Men hvilke gener disponerer for sykdommen? Enkelte gener er allerede identifisert (HLA-klasse 2-gener), men disse er verken nødvendige eller tilstrekkelige for å utvikle diabetes.

Epidemiologiske studier har vist at lavt D-vitamininntak kan ha sammenheng med utvikling av type 1-diabetes. Flere forskere har derfor undersøkt om ulike varianter av genet for vitamin D-reseptoren kan påvirke sykdomsrisikoen.

En ny metaanalyse viser at det sannsynligvis ikke eksisterer noen slik assosiasjon, fordi så få funn har latt seg replikere ved senere forsøk (Am J Epidemiol 2006; 164: 711 – 24). Forfatterne drøfter hvordan dette er et generelt problem innen genetisk epidemiologi: For studier av komplekse sykdommer er det bare ca. 10 % av sammenhenger funnet i én undersøkelse som kan bekreftes i senere studier.

Dysleksi og genetisk variasjon

Enkeltnukleotidpolymorfismer er normale variasjoner i enkeltnukleotider i et gen. Hvert gen kan ha mange slike normale varianter, og noen av dem kan endre proteinets sammensetning og dermed ha betydning for dets funksjon. En engelsk forskningsgruppe har nylig publisert funn som tyder på at spesifikke enkeltnukleotidpolymorfismer påvirker risikoen for dysleksi (Mol Psychiatry 2006, doi: 10.1038/sj.mp.4001904).

Forskerne analyserte 36 polymorfismer i et gen kalt KIAA0319, og fant at ni av dem var signifikant assosiert med dysleksi. Resultatene tyder også på at KIAA0319 interagerer med andre gener, og at den genetiske disposisjonen for dysleksi går via flere gener.

MR og behandling av endetarmskreft

Endetarmskreft behandles enten med kirurgi alene eller med kirurgi i kombinasjon med stråle- eller kjemoterapi. I en prospektiv multisenterstudie har man undersøkt hvor pålitelig preoperativ MR-undersøkelse er når det gjelder å forutsi frie reseksjonsrender etter mesorektal eksisjon (BMJ 2006; 333: 779 – 84).

Studien omfattet 408 pasienter med rektalt adenokarsinom i ulike stadier. Etter operasjonen ble det påvist frie reseksjonsrender hos 354. For pasienter der MR predikerte frie reseksjonsrender, ble dette påvist histologisk hos 94 % etter operasjon. Resultatene viser at MR har en høy prediktiv verdi med tanke på frie reseksjonsrender.

Kirurgiske ulikheter mellom by og land?

Forskjellene mellom by og land i kirurgisk praksis øker pga. subspesialisering og sentralisering. Derfor er det viktig å kartlegge ev. mønstre og kvalitetsforskjeller i kirurgisk praksis. Nylig er dette studert hos over 17 300 kirurgiske pasienter i Kentucky, USA (Surgery 2006; 140: 589 – 96).

Det var lik dødelighet når det gjaldt kolorektalkirurgi på bygda (med høyt nok volum) og i byen. Bykirurgene hadde oftere sykere pasienter, utførte flere omfattende prosedyrer og hadde flere komplikasjoner og reoperasjoner. Det var ingen forskjell i dødelighet ved laparoskopiske galleoperasjoner, men oftere konvertering til åpen kirurgi hos bykirurgene. Indikasjonene for endoskopi var noe ulik, men det var samme antall patologiske funn og komplikasjoner.

Resultatene viser at høy kirurgisk standard oppnås både i byen og på landet når det dreier seg om vanlig utførte inngrep innen gastrokirurgi, endoskopi, gynekologi og urologi. Praksisen i distriktet er bredere, og kirurgene her synes å legge mer vekt på kvalitetsmål enn kollegene i byen.

Infeksjon øker risiko for reinfeksjon

Personer med seksuelt overførbar sykdom bør undersøkes på nytt tre måneder etter behandling. Det er konklusjonen i en studie fra USA (Ann Intern Med 2006; 145: 564 – 72).

Studien omfattet ca. 2 400 menn og kvinner som ble screenet for hiv og andre seksuelt overførbare sykdommer i en randomisert studie av to forskjellige hivtester. Ved inklusjon var 558 av dem infisert med gonoré, chlamydia eller Trichomonas vaginalis. De som var infisert, hadde økt risiko for å få en ny infeksjon innen tre måneder (justert OR 2,4; 95 % KI 2,0 – 2,9). Risikoen var forhøyet i minst ett år. Én av fem ble reinfisert innen tre måneder, og de fleste reinfeksjonene var asymptomatiske.

Selvmondsatferd blant svarte i USA

Livstidsprevalensen av selvmordstanker og selvmordsforsøk var henholdsvis 11,7 % og 4,1 % hos svarte i USA. Dette er omtrent på samme nivå som i befolkningen for øvrig. Det viser data fra en landsomfattende undersøkelse av selvmordsatferd i denne gruppen (JAMA 2006; 296: 2112 – 23).

Karibisk etnisitet, yngre alder, lav utdanning, det å bo i Midtvesten eller ha en psykisk lidelse var assosiert med selvmordsforsøk.

Publisert: 29. november 2006. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 19. februar 2026.